[א]ובלבד שלא ידלג מסוף הספר לתחילתו: וגולל ספר תורה וכו': [א]וכל כך למה כדי שלא להוציא לעז על ספר תורה: ובעשור של חומש הפקודים קורא על פה: אמאי נגלול וניקרי [ב]אמר רב הונא בריה דרב יהושע אמר רב ששת [ב]לפי שאין גוללין ספר תורה בציבור [ג]מפני כבוד ציבור ונייתי אחרינא ונקרי רב הונא בר יהודה אמר [ג]משום פגמו של ראשון וריש לקיש אמר [ד]משום ברכה שאינה צריכה ומי חיישינן לפגמא והאמר ר' יצחק נפחא [ד]ראש חודש טבת שחל להיות בשבת מביאין שלש תורות וקורין אחת בענינו של יום ואחת של ראש חודש (טבת) ואחת של חנוכה [ה]תלתא גברי בתלתא ספרי ליכא פגמא חד גברא בתרי ספרי איכא פגמא: ומברך עליה שמונה ברכות: ת"ר [ה]על התורה כדרך שמברכים בבית הכנסת על העבודה ועל ההודאה ועל מחילת העון כתיקנה ועל המקדש בפני עצמו ועל הכהנים בפני עצמן ועל ישראל בפני עצמן ועל שאר תפלה ת"ר [ה]ושאר התפלה רנה תחינה בקשה מלפניך על עמך ישראל שצריכין להושע וחותם בשומע תפלה ואח"כ כל אחד ואחד מביא ספר תורה מביתו וקורא בו כדי להראות חזותו לרבים: הרואה כהן גדול כו' לא מפני שאינו רשאי: פשיטא מהו דתימא כדריש לקיש דאמר ריש לקיש [ו]אין מעבירין על המצות ומאי מצוה [1]ברב עם הדרת מלך קמ"ל:

מתני' אם בבגדי בוץ קורא קדש ידיו ורגליו [ז]פשט ירד וטבל עלה ונסתפג והביאו לו בגדי זהב ולבש וקדש ידיו ורגליו ויצא ועשה את אילו ואת איל העם ואת שבעת כבשים תמימים בני שנה דברי ר' אליעזר רבי עקיבא אומר עם תמיד של שחר היו קרבין ופר העולה ושעיר הנעשה בחוץ [א] היו קרבין עם תמיד של בין הערבים [ח]קדש ידיו ורגליו ופשט וירד וטבל ועלה ונסתפג הביאו לו בגדי לבן ולבש וקדש ידיו ורגליו [ט]נכנס להוציא את הכף ואת המחתה קדש ידיו ורגליו ופשט וירד וטבל עלה ונסתפג הביאו לו בגדי זהב ולבש וקדש ידיו ורגליו [ט]ונכנס להקטיר קטורת של בין הערבים ולהטיב את הנרות וקדש ידיו ורגליו ופשט [י](וירד וטבל עלה ונסתפג) הביאו לו בגדי עצמו ולבש [י]ומלוין אותו עד ביתו ויום טוב היה עושה לאוהביו בשעה שיצא בשלום מן הקודש:

גמ' איבעיא להו היכי קאמר עם תמיד של שחר היו קרבין ופר העולה ושעיר הנעשה בחוץ עם תמיד של בין הערבים או דילמא הכי קאמר עם תמיד של שחר היו קרבין ופר העולה בהדייהו ושעיר הנעשה בחוץ עם תמיד של בין הערבים ותו פר העולה לרבי אליעזר דשייריה אימת עביד ליה ותו בין לרבי אליעזר בין לרבי עקיבא אימורי חטאת אימת עביד להו אמר רבא לא משכחת לה מתקנתא אלא או לרבי אליעזר דתנא בדבי שמואל או לרבי עקיבא כדתוספתא דתנא דבי שמואל [ב] רבי אליעזר אומר יצא ועשה אילו ואיל העם ואימורי חטאת אבל פר העולה ושבעת כבשים ושעיר הנעשה בחוץ עם תמיד של בין הערבים רבי עקיבא דתוספתא מאי היא דתניא רבי עקיבא אומר [כ]פר העולה ושבעת כבשים עם תמיד של שחר היו קרבין שנאמר [2]מלבד עולת הבקר אשר לעולת התמיד ואחר כך עבודת היום ואח"כ

רש"י

מסוף הספר לתחילתו. למפרע: **וכל כך למה.** למה צריך לומר יותר ממה שקריתי לפניכם כתוב כאן: **שלא להוציא לעז על ספר תורה.** כשרואין אותו קורא פרשה שלישית על פה יהו סבורים שספר תורה חסר אותה פרשה: **מפני כבוד ציבור.** שיהו מלפין ודוממין לכך: **ונייתי אחרינא.** שיהא נגלל לפרשה שלישית: **משום פגמו וכו'.** שלא יאמרו חסר הוא: **ברכה שאינה צריכה.** שיהא צריך לחזור ולברך: **כתיקנה.** כמו שאנו אומרין אותן בתפלה: **תנו רבנן שאר התפלה.** השנויה במשנה כך היא רנה תחינה בקשה מלפניך על עמך ישראל שצריכים להושע: **להראות חזותו לרבים.** להראות נויו של ספר תורה ותפארת בעליה שטרח להתנאות במצוה שנאמר (שמות טו) זה אלי ואנוהו התנאה [ח] לפניו במצות עולב נאה ספר תורה נאה בקלף נאה בדיו נאה בלבלר אומן ומערב יום הכפורים הביאום שם: **אין מעבירין על המצות.** ומהו דתימא האי נמי אעבורי הוא שמניח זו והולך לראות זו: **ומאי מצוה.** יש בראייתן יש כאן מצוה משום ברוב עם הדרת מלך: **קמ"ל.** דלאו מעבר הוא מאחר שאינו עסוק בה: **מתני' שבעת כבשים.** של מוסף הן בחומש הפקודים (במדבר כט): **ופר העולה.** נמי דמוסף עם תמיד של בין הערבים בטבילה חמישית: **גמ' היכי קאמר.** רבי עקיבא: **ותו פר העולה לרבי אליעזר דשייריה.** ולא איירי ביה אימת עביד ליה והוא הדין נמי דאיכא לאקשויי אשעיר אלא ריש מילתא נקט: **אימורי חטאת.** דתנא באידך פירקין [ט] נתנם במגס עד שיקטירם: **לא משכחת לה.** לסדר עבודת היום מתקנתא במשנתינו אלא משכחת לה מתקנתא לרבי אליעזר דתנא דבי שמואל דאיירי בכולהו או לרבי עקיבא דתוספתא שפירש שם את דבריו יפה. בדרבי עקיבא לא גרסינן יצא ועשה: **עם תמיד של שחר.** בלבישה ראשונה שנאמר במוספי כל הרגלים מלבד עולת הבקר אלמא מוספין עם עולת הבקר נעשית בסמוך להן וילמוד יום הכפורים מהם: **ואח"כ עבודת היום ואחר כך שעיר הנעשה בחוץ.** ואף על פי שהוא מן המוסף לא יכול להקדימו לעבודת היום לפי שנאמר [א] בו ושעיר חטאת אחד מלבד חטאת הכפורים למדנו ששעיר חטאת הפנימי קדמו:

ואחר

תוספות

ובלבד שלא ידלג מסוף הספר לתחילתו. אין לפרש מסוף תרי עשר לתחילתו דאם כן אפילו מתחילתו לסופו נמי לא דהיינו בכדי שיפסיק המורגמן אלא מסוף הספר לצד תחילתו כלל כלל לא: **ושעיר** הנעשה בחוץ עם תמיד של בין הערבים. תימה לי מאי מספקא ליה (אם מספקא ליה) אם איתא דשעיר הנעשה בחוץ לחודיה קרב עם תמיד של בין הערבים אם כן לא ליתני במתניתין היו קרבים עם תמיד של בין הערבים בלשון רבים אלא ליתני היה קרב וי"ל משום דשייר אימורי חטאת דילמא אמורי חטאת נמי קרב עם תמיד של בין הערבים ולהכי קתני היו: **דתנא** דבי שמואל. ה"ג רבי אליעזר אומר יצא ועשה אילו ואיל העם ואימורי חטאת אבל פר העולה וז' כבשים תמימים ושעיר הנעשה בחוץ עם תמיד של בין הערבים ויש ספרים שאין בהם אבל פר העולה אלא כתוב כאן יצא ועשה אילו ואיל העם ואימורי חטאת ופר העולה וז' כבשים ושעיר וכו' ולא נהירא אותה גרסא דאם כן תנא דבי שמואל נמי לאו מתקנתא היא דאיכא למיבעי עלה כמו אמתניתין:

ואחר

מסורת הש"ס

א) [סוטה מא.], ב) [שם ע"ש], ג) [ברכות לג. סוטה מא.], ד) מגילה כט:, ה) [סוטה מא.], ו) פסחים סד: לעיל לג. [וש"נ], ז) ואת היא גירסת ירושלמי, ח) [שבת קלג:], ט) [לעיל סו:].

◆

תורה אור השלם

1. בְּרָב עָם הַדְרַת מֶלֶךְ וּבְאֶפֶס לְאֹם מְחִתַּת רָזוֹן: משלי יד כח

2. מִלְּבַד עֹלַת הַבֹּקֶר אֲשֶׁר לְעֹלַת הַתָּמִיד תַּעֲשׂוּ אֶת אֵלֶּה: במדבר כח כג

◆

גליון הש"ס

גמ' מפני כבוד צבור. (שבת דף קלג: ומגילה [כ"ג ע"א] כט ע"ב וגיטין דף ס ע"א וסוטה דף לט ע"ב):

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואח"כ עבודת כו' לפי שנאמר שעיר עזים אחד חטאת מלבד חטאת הכפורים:

◆

הגהות הגר"א

[א] מתני' הנעשה בחוץ היו קרבין. תא"מ (ועתוס' ד"ה ושעיר וכת"י): [ב] גמ' דתנא דבי שמואל רבי אליעזר אומר יצא ועשה כו'. נ"ב אבל ר' אליעזר דמתני' ס"ל כמ"ש בתוספתא ר' אליעזר אומר פר העולה ושעיר הנעשה בחוץ היו קרבין עם תמיד של שחר והנשאר לא הביאו משום דחסר שם אימורי חטאת אבל ודאי לר"ע עם אילו ואיל העם האמורין קרבי יבירו' אר"י זו דברי ר"א ור' עקיבא אבל חכ"א כולן היו קרבין עם תמיד של בין הערבים קרי לתני שמואל בלשון חכמים:

◆

תוס' ישנים

הספרים איפכא שיטום: שאילמלא מוראו היאך אומה אחת יכולה כו'. משמע דאילמלא מוראו קאי אירמיה שלא רצה לומר נורא אדרבה משם יש ללמוד נוראותיו ומיהו אומר רבי דבירושלמי דמגילה משמע דאילמלא מוראו קאי אדניאל ואילמלא גבורתו קאי אירמיה דאמר התם ירמיה אמר אין נורא אלא בבית המקדש שנאמר נורא אלהים ממקדשיך ולא אמר נורא ולמה אמר גבור לו נאה להקראות גבור שרואה חורבן ביתו ושותק דניאל אמר האל הגדול והנורא אמר בניו מסורין בקולרין היכן היא גבורתו למה אמר נורא לו נאה להקראות נורא בנוראות שעשה לנו בכבשן האש משמע מהתם שירמיה אמר גבור מטעם שאמרוהו אנשי כנסת הגדולה שרואה חורבן ביתו ושותק ועומד אלך אפים לרשעים ודניאל אמר נורא מטעם שאמרוהו אנשי כנסת הגדולה מקיים חנניה מישאל ועזריה בכבשן האש ומ"מ לפי הירושלמי אין לפרש מטעם שהניחו מלומר נורא יש לנו לאומרו אלא מטעם שאמרו דניאל וכן גבור מטעם שאמרו ירמיה אבל כפירוש הראשון נראה יותר. מ"ר: היאך אומה אחת יכולה להתקיים בין כל האומות. במדרש רבי תנחומא אדריינוס שאל את רבי יהושע גדולה הכבשה שעומדת בין שבעים זאבים אמר לו גדול הרועה שמצילה:

(ע"כ שייך לעמוד הקודם)

ובעשור שבחומש הפקודים קורא על פה. והא דאמר בגיטין (דף ס:) דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרן בעל פה אומר רבי דמלוה מן המובחר היא לקרות אותו שבכתב בכתב ושבעל פה בעל פה ומשום כבוד צבור לא הצריכוהו לגלול וריב"א פי' ולומר הואיל ואינו מגיד אלא עבודת היום יכול לקרות בעל פה כעין תפלת המוספין שאנו קורין בעל פה ומביא ראיה מן הירושלמי דקאמר התם במכילתין אין גוללין ספר תורה ברבים כו' והתניא קורין אחרי מות ואך בעשור כו' פניה היא שהיה סידרו של יום תדע דאמר ריש לקיש בכל אתר אסור לקרות בעל פה וכאן קורין בעל פה אך קשה לרבי על פרשת קרבנות שאנו אומרים בכל יום בעל פה ואינו סידרו של יום ואומר רבי דהיינו טעמא שאינו מוציא רבים ידי חובתן אבל אם היה להוציא רבים ידי חובתן היה אסור כיון שאינו סידרו של יום ואע"ג והלא אומר הלל בעל פה ואע"פ שהוא להוציא רבים ידי חובתן כדאמר בלולב הגזול (דף לח:) י"ל שכיון שאינו אלא דברי שבח והודאה בעלמא או ליכא למיחש למידי וכפם הרב רבי אליעזר ממיץ שמעתי שהיה מביא ראיה לפירוש זה מדאמר בפרק בתרא דתענית (דף כח.) גבי מעמדות בשחרית ובמוסף נכנסין לביהכ"נ וקורין בתורה כדרך שקורין כל השנה כולה ובמנחה יחיד קורא אותה בעל פה אמר רבי יוסי וכי היאך היחיד יכול לקרות אותה בעל פה בצבור פי' כיון שהוא להוציא את הצבור אלא כולן קורין אותה על פיהן כקורין את שמע משמע שכיון שהוא להוציא את הרבים אסור אבל היחידים שלא להוציא הרבים מיהר מתוך כך נהגו נהוג שליח צבור לקרות את שמע בקולם וכן הפסוקים של ברוך ה' לעולם אמן ואמן ועל ידו נהגו כולן וכן מי כמוך באלים ואומר ה' ימלוך לעולם ועד באמת ואמונה אבל כי פדה ה' את יעקב וגו' וכן אומר לעושה אורים גדולים ביוצר אור אומר בקול רם לפי שנתקנו שם לצורך מתימה מעין פתיחה ותפלות של ראש השנה כגון מלכיות זכרונות ושופרות אומר בקול רם לפי שאינו אלא תפלות וסכה למקום מעניט של יום. מ"ר: ונגלול וניקרי כו'. תימה לעיל הוה קשיא ליה אמאי מדלגין בתורה אפילו מאחרי מות לאך בעשור והשתא קשיא ליה איפכא נגלל וניקרי ואומר ה"ר יוסף דהשתא בעי טעמא דאמאי אמרינן לעיל דאין מדלגין ועל המשנה עט לו לפרש הטעם: משום ברכה שאינה צריכה. מכאן יש ללמוד דהשומע ברכה בהמות או עופות כיצד אסור להפסיק בין שחיטות שוף לחבירו כדי לחזור ולברך כיון שיכול לצאת בברכה ראשונה. כולן מפורשות בירושלמי: ולא מפני שאינו רשאי פסיעות. ולמ"ג דאמר בברכות (דף מ.) ועוזבי ה' יכלו זה המניח ספר תורה ויוצא ובין פסוקא לפסוקא מיבעי לן התם מ"ת יכול

עין משפט נר מצוה

יא א מיי' פי"ג מהל' תפלה הל"ח והל' יג סמג עשין יט טוש"ע א"ח סי' קמד סעיף א:

יב ב ג [מיי' שם הל' כג] ופ"ג מהל' עבודת יוה"כ הלכה י טוש"ע שם סי' ד [רב אלפס פ' הקורא את המגילה עומד דף רעג.]:

יג ד מיי' פי"ג מהל' תפלה הלכה כד סמג עשין שם טוש"ע א"ח סי' תרפד סעיף ג:

ה [מיי' שם פי"ג הל' כג ופ"ג מהל' עבודת יוה"כ הל' י טוש"ע א"ח סי' קמד סעי' ד]:

יד ו ז ח ט מיי' פ"ד מהל' עבודת יוה"כ הלכה ב:

טו י מיי' שם:

טז כ מיי' שם הל' א [ופ"ב הל' ב]:

◆

מוסף רש"י

וכל כך למה. לו לומר להם, כדי שלא להוציא לעז על ספר תורה. שלא יאמרו פרשה שהוא קורא על פה אינה כתובה בו וספר משובש הוא (סוטה מא.). משום פגמו של ראשון. של ספר תורה ראשון שלא יאמרו מלא בו פסול (שם). בענינו של יום. פרשה של אותה שבת לפי סדר פרשיות התורה (שם). ת"ר ושאר התפלה. זו היא שיש ברכה אחת ובו תפלה תחנה רנה ובקשה וגו' (שם). ואחר כך. לאחר שגמר כהן גדול לקרוא פרשה בברכותיה, כל אחד ואחד. מן העזרה, מביא ספר תורה מביתו. לעזרה, דקסבר אין עירוב והוצאה ליום הכפורים, אי נמי ירושלים דלתותיה נעולות בלילה ומערבין את כולה (שם). להראות חזותו. של ס"ת ונויו לאמר מר זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במצות בס"ת נאה בציצית נאה (שם). אין מעבירין על המצות. הפוגע במצוה לא יעבור ממנה, ופסקא לן במכילתא ושמרתם את המצות קרי ביה את המצות, לא תחמיץ לה שתחמיץ ותיישן (לעיל לג. ובע"ז מגילה ו:).

◆

רבינו חננאל

ובלבד שלא ידלג מסוף הספר לתחלתו כלומר למפרע לא. ואומר יותר ממה שקריתי כאן כתוב כאן. ולמה כל זה שלא יאמרו זה הספר תורה חסר הוא וכו', ואסיקנא לריש לקיש אינו פותח בספר תורה אחר לקרות בו עד שיברך ואע"פ שבירך בספר תורה האחר שקרא בו. וכי תלתא גברי בתלתא סיפרי לא הוה פגמא לספרים. חד גברא בתרי סיפרי פגמא. ירושלמי ומברך עליה ח' ברכות על התורה, באיי הבוחר בתורה. ועל העבודה באיי שאותך ביראה נעבוד. על ההודאה, באיי הטוב לך להודות. על מחילת העון, באיי מוחל עונות עמו ישראל. על המקדש, באיי הבוחר במקדש [א]באיי שומע תפלה. הרואה כהן גדול כשהוא קורא כו'. ש"מ דמצוה היא לישב בכנסת בשעה שקורין בספר התורה, שנאמר ברוב עם הדרת מלך. יצא ועשה את אילו ואת איל העם כו'. איבעיא להו ר' עקיבא היכי קאמר, שבעת כבשים תמימים עם תמיד השחר היו קריבין ופר העולה כו', ושחיטת פרו, והקטרת, והזאת דם הפר לפני הכפרת, ושחיטת השעיר, והזיית דמו בפנים, והזיית מדם הפר לפני הפרכת, והזיית מדם השעיר לפני הפרכת, עירוב דם הפר בדם השעיר, והזייה בקרנות מזבח הזהב, והזייה על טהרו, ודוי על שעיר המשתלח, ושילוח השעיר, והוצאת הכף והמחתה, והוצאת פר ושעיר לשריפה, וקריאה בתורה, והקרבת אילו ואיל העם, וחלבי פרו, וחלבי השעיר הנעשה בפנים, ופר העולה ושבעת כבשים תמימים, ושעיר של חטאת ותמיד של בין הערבים. ואמר רבא לא תמצא בסדר הזה אחרי עבודת היום שדברי הכל שוין בה, אלא אי ר' אליעזר דבי שמואל, דתנא דבי שמואל ר' אליעזר אומר יצא [ועשה] אילו ואיל העם ואימורי חטאות. ופר העולה ושבעת כבשים תמימים ושעיר הנעשה בחוץ ותמיד של בין הערבים. אי ר' עקיבא דתוספתא. דתני בתוספתא ר' עקיבא אומר תמיד של שחר ועמו עולת המוסף והן פר ושבעה כבשים. שמצינו בכל מקום כי המוספין עם תמיד של שחר קריבין, כדכתיב מלבד עולת הבקר אשר לעולת התמיד תעשו את אלה וגו' עד עולת התמיד יעשה. ולמה לא עשה עמהם איל העם כדרך שעושה כל השנה מפני שכתוב מפורש ביום הכפורים ויצא ויעשה את עולתו ואת עולת העם ללמד שאין נעשין אלא לאחר עבודת היום. ואחרי כן עושה עבודת היום.

א) חסר כאן ובירושלמי הכי איתא על ישראל הבוחר בישראל על הכהנים הבוחר בכהנים על שאר תפלה ותחינה וכו' באיי שומע תפלה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com